

Preventieve Opvoedingsondersteuning Review, Discussie, en Visie

prof. Geertjan Overbeek

Opzet Workshop

- *review*: eerste resultaten (10m)
- *discussie*: break-out in groepen van 6 (30m)
- *visie*: groepsdiscussie opvoedondersteuning (20m)

Review (1)

- Welke universele en geïndiceerde preventieve interventie programma's zijn er beschikbaar op het gebied van opvoedingsondersteuning?
- Welke wetenschappelijke onderbouwing is er voor de werkzaamheid van deze programma's?

Review (2)

- Voor welke doelgroepen werkt opvoedondersteuning (culturele diversiteit, SES, ernst problematiek)?
- Wat zijn de effectieve elementen van opvoedondersteuningsinterventies?
- Wat zijn mogelijk schadelijke effecten van opvoedondersteuningsinterventies?
- Zijn er lange termijn effecten van opvoedondersteuningsinterventies?
- Wat is de implementatiegraad van huidige opvoedondersteuningsinterventies?

Review (3)

- Overzicht op basis van gepubliceerd *narrative reviews* en meta-analyses, plus NL literatuur
- 150+ publicaties
- Gehanteerde Inclusiecriteria:
  - quasi-experimenteel of RCT design
  - interventies gericht op opvoedingsvaardigheden, cognities (bijv. *self-efficacy*), en affect (bijv. stress)
  - interventies gericht op INT-EXT problemen, en gezondheidsproblemen
  - preventieve activiteit (universeel of geïndiceerd)
  - Triple P, Incredible Years, PCIT, PMTO, HomeStart...

Resultaten (1)

Werkt opvoedingsondersteuning? En voor welke doelgroepen het best (of juist minder goed)?

- Het werkt, maar effecten zijn vrij beperkt (Cohen's $d = .2$ voor preventieve interventies)
- Recente analyses: grote groep ouders die niet profiteert (50%-75%)
- Mega-analyses en *pooled* meta-analyses: enige sign. moderator interventie-effecten is ernst problematiek kind en gezin (multiproblem)
- Effecten zijn generaliseerbaar over SES, opleidingsniveau, en etnische achtergrond gezinnen

Resultaten (2)

Wat zijn de effectieve elementen van opvoedondersteuningsinterventies?

- Relatief weinig bekend over rol effecten afzonderlijke elementen (cognities, affect, gedrag van ouders)
- Verondersteld mechanisme (warmte-sensitiviteit, consequenter disciplineren) vaak, niet altijd werkzaam
- Interventies gericht op verminderen stress (*mindfulness*) en verbeteren controlegevoelens (*self-efficacy*) zijn veelbelovend
- Doelgroep-afhankelijk? Multiproblem gezinnen met chronisch dysfunctionele opvoedsituaties meer behoefte aan concrete gedragstraining

Resultaten (3)

Wat zijn mogelijk schadelijke effecten van opvoedondersteuningsinterventies?

- Iatrogene effecten van sommige interventies die in combinatie met andere programma's worden aangeboden (e.g., HomeStart samen met PMTO)
- Elementen van programma's (specifiek, uitbundig, en veel prijzen) werken mogelijk averechts voor kinderen met kwetsbare of lage zelfwaardering bij faalervaringen etc.
- Aanbieden van theoretisch goed onderbouwde interventies als “effectief” mogelijk risicovol (verminderde behandelmotivatie en *intervention beliefs* bij uitblijven verbetering opvoedings situatie)

Resultaten (4)

Zijn er lange termijn effecten van opvoedondersteuningsinterventies?

- Ja. Recente meta-analyses laten *sustained effects* zien tot gemiddeld 2 jaar follow-up.
- Echter, veel heterogeniteit in resultaten, die (nog) niet verklaard kan worden.

Wat is de implementatiegraad van huidige opvoedondersteuningsinterventies?

- Weinig gegevens beschikbaar. Niet in alle programma's gecontroleerd en/of geprotocolleerd aanbod.
- Rol van implementatiegraad potentieel groot in bepalen effectiviteit (minimale interventiedosis).

Resultaten (de NL situatie - 1)

- In toenemende mate kwalitatief hoogwaardig effect OZ
- Sterk bewijs voor VIPP-SD, Incredible Years
- Goede bewijsvoering voor VoorZorg, Praten met Kinderen, BPT-G, Betere Start (IY variant)
- Triple P: in NL effectstudies tot nu toe geen sterk systematisch bewijs voor effectiviteit – meer dan *care as usual*. *Conflict of interest* discussie.
- PMTO: in NL effectstudies tot nu toe (o.a. Pleegzorg) geen sterk systematisch bewijs voor effectiviteit – meer dan *care as usual*.

Resultaten (de NL situatie - 2)

- Eerste initiatieven richting online opvoedondersteuning
- Indicatie: groepsgebaseerde opvoedondersteuning vanuit *empowerment*, met tolk, kan goed werken bij Marokkaanse en Turkse gezinnen (Incredible Years)
- Vraaggerichte methodiek bij consultatiebureaus (DMO protocol, Samen Starten): betere identificatie van sociaal-emotionele problematiek kinderen
- Veel individuele studies naar cliënttevredenheid en behandelprocessen binnen afzonderlijke GGz instellingen

Break-Out Gesprekken (30 min.)

- *Doel:* uitwisseling *best practices*, lopende (initiatieven tot) preventie activiteiten, en kennisvragen

- *Onderwerpen:*
  - wat is de evidence base?
  - hoe zit het met implementatiegraad en –kwaliteit?
  - wat is aard en type van preventie (bijv. universeel, geïndiceerd)?
  - wordt er aangesloten bij specifieke doelgroepen?
  - kleven er gevaren/risico's aan de interventies?
  - is er een lange termijn effect/generaliseerbaarheid?

Plenaire Discussie (15min)

